

№-2070

A D A N A

HALKEVİ TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

**G
Ö
R
Ü
Ş
L
E
R**

Ş U B A T **R**

1938

8. SAYI

İçindekiler

Diktiğimiz Ağaç	Ziya İlhan
Cengize Ait Bir Vesika	Rasim Göknel
Çamurda Menekşeler	İclâl Akman
Çamurda Menekşeler	Meziyet Varol
Ankara (Şiir)	Necmeddin Esin
Proleterya	Nihad Tangüner
"İdeoloji,, ler	Mahmut Akçalı
Sormak, Geçen Günlerim	Hamit Salih, Ziya İlhan
Bence, Beklemek (Şiir)	Zihni Ardıç, Osman Atillâ
Hediye, Yakarış (Şiir)	N. Kısakürek K. Güner
Bir Yıldırım Düştü	Kemal Çağın
Siyah ve Beyaz İblisler	Çeviren Nâzım Altınkaya
Bir Çukurovalının şiir Kitabı	Taha Toros
Talebe sahifesi	
Deniz Kızı, Çelenk	Ziya Hazer, İ. Hakkı
Gece içinde (Hikâye)	Nihad Tangüner

DİKTİĞİMİZ AĞAÇ

Kültür kaynağı Halkevlerin yıldönümü münasebetiyle

Diktığımız ağacın tam dokuz dalı vardır.
Yaprakları ışıktan bu verimli dalların,
Her filiz yuvasıdır en mağrur kartalların.
Meyvesi kültür olan

Evimizdir bu ağaç..

Kartal gibi hür olan

Ruhlar birliğe muhtaç.

Diktığımız ağacın dört mevsimi bahardır..
Yüz yıllar köle gibi koşarken peşimizden
Siz de pay alın dostlar doğan güneşimizden.
Kalbinize baharın

Neşesi insin artık.

Aydınlık sabahların

Hasreti dinsin artık.

Diktığımız ağacın kök saldıği ülkede
Yesi paçavra gibi fırlattık içimizden.
Ufuklar ugulduyor taşan sevincimizden.
Rubsuz kalan her beden

Eğilip dize gelsin..

Ümidini kaybeden

gönüller biz egelsin.

Diktığımız ağacın ruh verdiği gölegede
İnanlı gönüllerden devamızı dinleyin..
Ülktümüzün nurunda yıkanıp serinleyin.
Özlu inanışımız

Karanlıkları ezer.

Davayı anışımız

Yıldırımlara benzer.

Ziya İlhan

Büyük Türk Hakanı

Cengîze ait bir vesika

Yazan : RASİM GÖKNEL

Şüphe yoktur ki Türk ırkının mazisi ve tarihi, insanlığın varlığı kadar eski ve eski olduğu kadar da şereflidir.

Fakat maalesef, üç büyük tarihi devirde malûm kara parçaları üzerindeki milletlere medeniyet dağıtan ve bu milletler üzerinde siyasi otorite tesis eden Türk milletinin tarihi, ekseriyetle tahrif edilmiştir. Hıristiyanlık - İslâmlık, Putperestlik — İslâmlık ideolojilerinin derin farkları yüzünden doğan kinlerle Avrupalı Hıristiyan, Asyalı Müslüman mütefekkir ve münevverlerin, Orta Asyanın büyük kahramanı ve dünyanın en büyük fatihi büyük Hakan Cengiz hakkındaki bilgileri de ekseriyetle yanlışır. Osmanlı sülâlesine bağlılıkları ve islâmiyet gayretkeşlikleri yüzünden Osmanlı müverrihleri de aynı hastalığın kurbanı olmuşlardır. Nasıl ki Haçlı seferlerinde Hıristiyan Orduların karşısına yekpare bir kaya parçası gibi dikilen Türkleri, müteassıp Avrupalı tarihçiler barbar telâkki etmişler hattâ (Türk) kelimesini kabalığın senbolü haline getirmeğe gayret etmişlerse, Osmanlı ve Müslüman her tarihçi de, Müslüman Türk Harzem ordularının ve İnanın karşısına çıkan Türk putperest ordulara, dindaşlık saikasile hakikati çamurla sıvayarak insafsızca aynı damgayı vurmaktan çekinmediler; ve çocukça sathi birtakım sebepler göstererek Hakan Cengizin, barbar bir takım kabilelerin başında bir babar reis şeklinde Asya ve Avrupayı dehşet içinde bırakan, medeniyetleri tahrip eden, keyf için kelleler uçuran, zevk için hanumanlar söndüren bir iptidai

olduğunu iddia ve isbat etmeğe gayret ederler. O derece ki Orta Asya büyük Türk camiasının bir cüzünden başka bir şey olmıyan Tatarları veya sonraları bunlara Moğol diye ad verilen aynı ailenin ayrı ev kuran oğullarını, ayrı bir varlık şeklinde siyasi ve dini bir takım sebeplerle ayrı saymışlardır. Tatarlar veya Moğullarla - Türkler arasındaki ırki bir fark varsa, Selçuklarla - Osmanlılar, Selçuklarla - Harzemliler ; Babürlerle - Timurlenker; hatta Osmanlı Türkleriyle - Cumhuriyet Türkleri; ve daha yüzlerce ayrı isimlerle anılan bu aile efrafi arasındaki fark kadar bir şeydir.

Fakat bütün uydurma iftiralara rağmen tarihin ve realitenin ölmez şahadeti, gerek bunlara ve gerek dünyanın en büyük fatihi olan Cengiz Hanın şahsiyetine sürülmek istenilen müteassıp idealojilerin çirkeflerini temizlemeğe kâfi gelmiştir. Bugünkü bitaraf tarih tetkikleri hem Türk kahramanlarının hem büyük Türk tarihinin şerefli ve haysiyetli sahifelerini aydınlatmağa ve Türk ırkı için olduğu kadar insanlık için de gururu okşayan bu hakikatleri meydana çıkarmağa gayret etmektedir.

Bir Arap şairi : Türkler, Cenabıhak tarafından Altayların yüksek zirvelerinden dünyanın polislik vazifesini kursunlar diye yaratılmıştır, der. Arap şairinin, Türk hahramanlığı karşısında korku ve dehşetten böyle söylediği şüphe götürmez. Şunu da ilâve etmek lâzımdır ki Türk ırkı dünya üzerinde üç tarîhi devirde siyasi, askerî hegemonyasını tesis etmiş ve bu sayede Asya ve Avrupanın asayişini temin etmekle medeniyetin yükselmesine hizmet etmiştir. Bunun içindir ki Türklerin askerî sahada olduğundan fazla medeniyet sahasında da aynı kuvvete ve aynı şerefli tarihe sahip olduklarını tasdik ve kabul etmek bugün münakaşa edilmez bir hakikattir.

Büyük Hakan Cengizle oğullarının Türk, Arap, İran ve Çin mütefekkirlerinden nasıl istifade ettiklerini tarihler mufassalan kaydetmektedirler. İnsanlığın ilk büyük umumi tarihi Türk Hakanlarının her din ve milletin mütefekkirlerinden mürekkep ilim meclisleri ile yazdırdıklarını herkes bilir.

Büyük Türk Hakanı Cengiz Hanın askerî ve siyasi sahada olduğu kadar kültür sahasında da aynı kudrete sahip olduğunu tafsilâtille anlatmak makalemizin vüsatına sığmaz. Biz

sadece büyük Hakanın Çin mütefekkirlerinden münzevi (Chan Chun) a yazdığı mektubu, hem yüksek bir edebiyat numunesi hem de tarihi bir vesika olması itibarile (Ralph Fox) un Cengiz adlı eserinden alarak aşağıya dercetmekle iktifa edeceğiz.

“ Ulu Tanrı Çinden elini çekmiştir. Sebebi, Çinin mağrur olması ve müsrifane lüks yaşamasıdır. Halbuki Şimalin ıssız çöllerinde yaşayan benim, gayri tabii ihtirasım yoktur. Lüks hayattan nefret eder ve mutedilâne harkeket ederim. Benim yalnız bir lokmam ve bir hırcam var. Ben, mütevazi çobanlarım gibi aynı yiyeceği yer ve aynı paçavralar içerisine bürünürüm, Bütün halkı evlât telâkki ederim ve meharet sahibi olan kimselerle kardeşlerimmiş gibi alâkadar olurum. Prensiplerimizde mutabık olduğumuz gibi mütekebil sevgilerle birbirimize bağlıyız. Askerî talimlerde daima ön safta bulunduğum gibi muharebe zamanlarında da geride bulunmam. Yedi yıl içinde büyük bir eser yaratmağa ve bütün dünyayı bir imparatorluk altına toplamağa muvaffak oldum. Bizzat kendimin mümtaz hususiyetlerim yoktur. Fakat Kin hükûmeti mütelevvindir; bunun için Ulu Tanrı, tahtını elime geçirmek için bana yardım etmektedir. Cenupta Sung, Şimalde Hui - Ho, Şarkta Hsia ve Garpte Barbarlar hâkimiyetimi kabul etmiş bulunuyorlar. Bana öyle geliyor ki bizim Shan Yu (Hun Hanları) muzun zamanından beri bukadar geniş bir imparatorluk görülmüş değildir. Mevküim yüksektir; fakat omuzlarıma tahmil edilen vazifeler de o nisbette ağırdır. Bu itibarla idarî işlerimde bazı noksanların mevcut olmasından korkarım. Bir nehri geçmek için sandal ve dümen kullandığımız gibi imparatorlugun iyi idare edilmesi için ilim ve kemal sahibi kimseleri davet eder, muavinler intihap ederiz. Tahtı işgal ettiğinden beri halkın idaresi ile candan alâkadar olmaktadır. Fakat 3 ve 9 un mevkilerini işgal edecek kıymetli kimseler bulamıyorum. Üstad, tahkik ettiğime göre sizin hakikata nufuz ettiğinizi ve doğru yolda yürümekte bulunduğunuzu işittim. Derin bilgiler ve pek çok tecrübelerle bütün kanunlara vakıfsınız. Kutsiyetiniz aşikârdır. Kadim hikmetşinasların sağlam kaydelerini muhafaza edegelmişsiniz. Büyük insanların yüce hasletleriyle muttasıfsınız. Uzun müddet kaya kovuklarında yaşamış, dünyadan elinizi çekmişsiniz. Fakat kutsiyet kazanmış insanlar bile bulutlar gibi muazzam kafileler halinde ebédilerin geçtiği yoldan sana

koşuyorlar. Harpten sonra Şantungda aynı yerde ikamet ettiğinizi biliyor ve sizi daima hatırimdan çıkarmıyordum.

Aynı araba ile Vei nehrinden aydet hikâyelerini ve saz kulubede üç defa tekrar eden davetleri de biliyorum. Fakat ne yapabilirim? Yüksek dağlar ve geniş ovalar bizi ayırmıştır; seninle buluşmama imkân yoktur. Yalnız, tahtımdan iner ve yanında durabilirim. Oruç tuttum ve yıkandım. Sizin için bir muhafız müfreze ile bir araba hazırlatması için yaverime emir verdim. Bin (Li) lik yoldan korkma. Mukaddes ayaklarımı harekete getirmek için sana yalvarırım. Vasi kum çölünü hiç düşünmeyiniz. Halkın bugünkü vaziyetine bakın ve merhamet ediniz. Size bizzat ben hizmet edeceğim. Ümit ederim ki, hiç olmazsa, ilminden bana da bir parça bırakırsın. Bana söyleyeceğin tek bir söz beni mesut edecektir. Bu mektubumda fikirlerimi kısaca ifade ettim; anlıyacağımı umit ederim. Büyük Taonun akidelerine nufuz etmiş olduğunuzdan ve halkla imtizaç etmiş bulunduğunuzdan halkın arzularına muhalefet etmiyeceğinizi umit ederim. ..

Düzeltilme:

Muzaffer Ramazanoğlunun geçen sayımızdaki Türk Amazonu yazısının sonlarında Hacı Yoldaş adı Hacı Dibo şeklinde çıkmıştır.

Çamurda Menekşeler

Onu da çamurlu bir günde gömdük... Fasilasız yağmurla gözyaşlarımız arasında bir münasebet aradık... Ölüsü gençliğin elleri üzerinde gitti, hatırası o ellerle kalplere yazıldı... Yokluğuna ağladık, kaybımıza ağladık. Kayıptı, çünkü bizi, vadettiği istikbalin basit olduğuna inandırmıştı...

Memleket faydalı bir genç kaybetti, anası, babası kıymetli bir evlât, biz temiz bir arkadaşı.

Marazî hassasiyeti onun hayatında yalnız fazilete yer verdimişti.. Menekşe en çok sevdiği çiçektir. Hassas kaleminden çıkmış yazılarından biri de "Çamurda menekşeler," adını taşır. Acı bir tesadüf.. Onu da bir demet menekşeyle beraber çamurlu bir günde gömdük.. Tıpkı Elhanışita şairinin karlı bir günde gömülmesi gibi. Bir farkla: O yaşamış bir âlemde, lelâl âlemini görmeden öldü...

Genç ölüye Allahtan rahmet dilerken aşağıdaki satırları onun yukarıda isminden bahsettiğim kıymetli yazılarına bırakıyoruz.

Meziyet Varol

Çamurda Menekşeler

Yazan : İCLÂL AKMAN

— Matmazel Virjini, lutfen haber verin de sobayı yak-sınlar, salon buz gibi... Şimdi arkadaşlarım gelecek hepsini üşü-teceğiz...

İhtiyar kız elindeki buketi çay masasına yerleştirdikten sonra çıktı.

Ümit, ellerini çırparak matmazelin pembe yanaklarını öpüyordu.

— Size teşekkür ederim matmazel, her şey öyle mükem-mel hazır ki; arkadaşlarım benim şu halime, yaşayışıma gıpta edecekler.

Virjini ihtiyar başını bu afacan ellerden kurtarmak için epeyce uğraştı. Ümit şimdi piyanosunun tuşlarında hızla gezdir-diği parmaklarile ruhu gibi daldan dala konarak, bir birine ka-rıştırdığı bir çok parçalar çalıyordu. İhtiyar kız göz ucu ile onu takip ediyordu.

On senedir elinde olan bu çocuğu şimdi bir genç kız olarak görmek ona hoş bir heyecan veriyordu. Ümit tamami-le Virjininin terbiyes'ni almıştı. Fakat bugün genç kızın:

— Arkadaşlarım benim şu halime, yaşayışıma gıpta ede-cekler deyşi ihtiyar kızı müthiş bir sükutu hayale uğramıştı. O, genç kızların tam saf, tertemiz ruhlu olarak yetiştirmelerini is-terdi. Bu işte de muvaffak olduğunu zannetmişti, bunları düşü-nürken içi sızladı. "Ümitte de kadınların kendilerini herkese

beğendirmek arzusu uyanmıştı. Bu çocuk beni bugün çok ümitsiz bıraktı. Onun bu kusurunu söylemeliyim.. Fakat bu fikir matmazelin zihninde çok az yaşadı.

Ümit köpeği Yumuğu salonda dört döndürüyor ve kahkahalar atarak koşuyordu. İhtiyar mürebbiye bugün 16 yaşına giren bu genç kıızı gücendirmekten çekindi. Belki Ümit o kelimeyi sırf matmazelin hazırladığı müstesna şeyler için söylemişti.

Büyük sessiz salonu genç kızların bazan bir nağmeyi bazan da bir çağlayanı andıran sesleri fethetmişti Matmazel Virjini genç kızların her istediğini düşünmüştü, onları hakikaten çok güzel eylendiriyordu. Birden gözü saate takılmıştı.

— Durun çoklar, bir dakika susun, beni takip ediniz. Taze başlar birbirine yaklaşılar. Küçük kütle sessiz bir yürüyüşle ihtiyar kızin ince uzun varlığını takip etti.

Virjini, bir oda kapısı önünde durdu:

— Bir dakika matmaz-ller.

İçeriye girdi. Bir dakika geçmeden içerden yeni doğan bir çocuğun taze sesleri geliyordu. Genç kızlar merakla kapıyı açtılar.. Matmazel elinde bir kundakla onları karşıladı. Büyük saat beş buçuğu çalıyordu.

— İşte matmazeller Ümit doğdu dedi.

Ümit en önde, ihtiyar kızin mütemadiyen ağılattığı yapma bebeğe bakıyor ve bu sürprize herkesten çok memnun olduğunu durmadan gülen dudaklarla söylüyordu.

Genç kızlar alkışladılar:

— Ümit sana pürüzsüz, saadetler dolu uzun seneler dile-riz.

Zehra genç kahkahaların aksettiği sıcak buğulu camlara baktı. O da Ümitle aynı günde doğmuştu. Şimdi bu zengin kız annesinin babasının sıcak kanatları altında on altıncı yaşını kutlarken, Zehra da bir yıl önce ölen annesine gitmiş, pembe dudaklarını soğuk topraklara sürerek fakir ömrünün annesiz geçecek ikinci yılına girdiğini hıçkırarak söylemişti.. Elinde annesinin kabrine diktiği menekşelerin ilk açılanlarından bir demet vardı. Göz yaşlarıyla biraz örselenmiş olan bu güzel çiçekleri bir daha içten kokladı. Gayri ihtiyari ayakları mermer merdivenleri çıkmaya başladı. Buradaki coşan gençlik kendisini çağırıyor gibi idi. Bu evden o çok iyilik görmüştü. Ümidin babası Zehraya

herkesten daha çok acırdı.

Camlı kapıyı araladı... Bütün genç başlar ona çevrilmişti. Genç kız titredi... Bu zengin dekor içinde kendi fakirliğini daha kuvvetle hissetti. Şaşkın adımlarla masaya yaklaştı ve soluk elini Ümide uzattı...

— Seni tebrike geldim Ümit. Bu senin hakkın.. Sana aydınlık ömürler dilerim.

O, Titreyen sol elini, o annesinin toprağının hediyelerini tutan elini uzattı.. Solmuş menekşeleri.. Bu, onun için en kıymetli hediyesini taze çiçeklerin vazosuna ilişti. Hiç ses yoktu...

Zehra, kendisini süzen bu gözler altında ezildi, gitmek istedi. Matmazel Virjini, teessüfle dolu gözlerini Ümidinkilerinde bir kaç saniye tuttuktan sonra:

— Zehra, bir çay içmez misin? pastalar da hoşuna gidecek. Ümit kırık bir sesle:

— Evet Zehra. Matmazelin hakkı var dedi:

Zehra çayını bitirmek için acele ediyordu. Geldiğinden beri salona hâkim olan soğuk sükût onu üşütüyordu. Kardeşlerine yemek hazırlayacağını bahane ederek acele çıktı, gitti...

Bir gün sonra idi. Zehra, dizlerinde bir sızı ile çamurlu yolları geçerek çarşıya gidiyordu.

Ümitlerin penceresi altından geçerken çamurlara dikkatle baktı. Orada mor büyük bir benek görmüştü... Yaklaştı, off!.. Bunlar dün Ümide verdiği soluk menekşeleri idi... Çamurların içine diz çöktü.. Ellerini onlara uzattı... Avuçları içinde çamurdan ağırlaşmış menekşeleri tutarken, gözlerinden akıyan yaşlarla Ümidin penceresine baktı.. O, hakikaten ruhu, acınacak bir kızdı.

— Orada ne yapıyorsun Zehra?

Genç kız babasını çevirdi. Bu üstat, piyanist Bay Safa idi. Beyaz saçların çerçevelediği başını sallıyarak Zehraya soruyordu...

Zehra, gözlerindeki yaşları gizlemiyerek her şeyi ona anlattı. İhtiyar piyanist Zehranın gözlerinde muğlak bir genç kızlığın en parlak izlerini görmüştü.

Virjini, tesadüfen pancorların arasından onların konuştuklarını işitmiş Ümit için ne kadar fazla yanıldığını anlamıştı..

— Matmazel Virjini, beni Fransaya gittikten sonra da unutmıyacaksınız değil mi?

— Hayır Ümit, Hayır, hem hiç bir zaman. Bunu söylerken bilhassa kelimelerin üzerinde durmuştu. Virjini artık bu genç kızla bir çatı altında oturamazdı. kendi zengin ümittlerini yetiştirdiği kırmıştı.

— Matmazel, gitmeden sizin güzel piyanonuzu bir defa dinliyebilir miyim?

İhtiyar kabul etti, yol çantasından çıkardığı yeni bir notayı çalmağa başladı.

Bu parçada hıçkırıklı bir ahenk vardı.

— Fakat ben bu parçayı yeni dinliyorum: Bu ne güzel birşey. Bir daha tekrar eder misiniz.

İhtiyar kız bir daha tuşları söyletti...

— Lutfen matmazel, ismi nedir bu parçanın?

Virjini, çini mavi gözlerini Ümidin yüzünde gezdirdi:

Genç kız nota kâğıdını aldı.

— Fakat bu bizim üstat Bay Sefanın.

— Evet Ümit, onun.. Eger beni siz de anmak isterseniz. yalnız Çamurda menekşeleri çalarken hatırlanmak istiyorum. Bunu bana bırakın, siz Bay Sefanın bu şahasererini buradan alabilirsiniz.. Fakat ben onu hiç bir yerde bulamam.

Ümidi alınından öptü. Otomobil köşeyi döndü.. Kayboldu..

İCLÂL AKMAN

Ankara

Bugün de sana gönüllü tutuştu için için,
Asfalt kaldırımlara bir an baş koymak için,
Bu cennet bahçesinin seyrine doymak için,
Mazi bir gerçek gibi ayaklansa Ankara!

Bagdaş kurmuş bir anıt gibi diyor ki varın,
Yıldızlarla öpüşen sayısız yapıların,
Eşsiz bir zafer kadar ünlü bugün ve yarın
Yeridir sembol diye seni ansa, Ankara!.

Işıklar gölgeleştii karariverdi bütün,
Onünde eğildiler seni gördükleri gün,
Artık eskisi gibi aydınlatamıyor gün,
Bir yığın elmas gibi nurlu yansa, Ankara!

Ümit bakışlı Önder verdi bütün esini,
On bin yıllık bir dünya görmedi böylesini,
Kimse çıkartamadı bu kadar gür sesini,
Şaşkın şaşkın bakarak kim uyansa Ankara.

NECMETTİN ESİN

PROLETERYA

Yazan : NİHAD TANGÜNER

Proleter!

Bu yaşsız, genç edebiyat çeşnisi, yirminci asrın orta merhalesinde bize de esen bir rüzgâr oldu.

Fakat bu toy sistem, bu manâsız edebiyat, bizde, doğduğu gibi öldü; rüzgârın geçişi kadar yaşadı.

Proleter'in büyük teoristi Hanri Barüusde gözleri geride kalarak mahrum bir veda ile hayattan uzaklaştı.

Hanri Barbüs, Proleteri mübariz işçilere mal etmişti!

Proleterya, endüstri kütlesinin yaşayışını, faaliyetini, akışını gösteren, belirten edebiyattır. demişti, öylemi?

— Asla!

Bu edebiyat, mahdut ellerin imkânsız düşüncelerine oynayacak olmaktan ileri gidebildi mi?

Edebiyat, anlatışın, konuşuşun, yazışın, söyleyişin yalızlı bir yolu, renkli, büyümlü bir ifadesi değildir?

Böyle olduğuna göre: Edebiyatın endüstriye, endüstri artistine şumulü, bu artist kütlesinin hareketleriyle alâkası nedir?

Koca bir volanın uğultusu, bir ejder motorun homurtusu, bir istim piyanonun, demir yosunlu kulakları, delen melodistten daha canlı, bir endüstri nağmesi, bir sanat edebiyatı olabilir mi?

Teorilere göre hüküm yürüttüğümüz bu edebiyat, ki proleterya, bence, endüstri artistlerinin boykotunda, kanlı grevlerinde söylenen, Krater ağızlıların bir şarkı uslubu olsa gerek! bir beste çeşnisi gibi!

Bence: Endüstri edebiyatı diye anladığım, "Mübariz işçilerin malı," diye anlattıkları bu edebiyat, imkânsız düşüncelerin enjeksiyonunda, yayımında, alet yapılan âtil bir silâh, paslı, hedefsiz bir namludur. — **Tangüner**

“ İdeoloji ,, ler İnsanlığı Birleştirebilir mi ?

Yazan : MAHMUT AKÇALI

İlk çağ insanı muhiti hakkında oldukça bir suur seviyesine ulaştıktan sonra kendini, tabiatın bir çok kuvvetlerinin uzaktan, yakından tazyik etmekte ve ilgilendirmekte olduğunu görüp anlamıştır.

İşte o çağ insanı bu çok dağınık kuvvetler arasında bir münasebet kuruyarak her birini ayrı bir yapıda ve ayrı bir vazife ile yüklü kabul etmiş ve bunlara ayrı ayrı adlar vereerek bazısına yaklaşmak ve bazısından uzaklaşmak lüzumunu duymuştur.

Bunlar arasında kendisine bir fevkalâdelik izafe ettiklerine de kendi anlayışında “Allah,, deyip geçmiştir. Bu suretle vücut bulan bir çok allahlar, ilk çağ insanının maddî ve manevî varlığının, her biri bir yönden, ya koruyucusu veya yok edicisi rolleriyle muttasıf kılınmışlardır. İşte insanlar arasında münaferet daha menşede tabiatın izahıyla böylece başlamıştır.

Sonraları, kudretlilerin bu çokluk ve dağınıklığı ilk çağ insanının maneviyatında bunlara karşı bir nevi şüphe ve zafiyet uyandırdıktan, bunlara olan korku ve muhabbetlerinde bir gevşeme görülmüş ve bu itibarla daha muktedir ve mütecessislerini daha toplu ve daha kuvvetli yeni izahlar bulmaga sevk etmiştir.

Bu hareket dinde: insan zekâsı inkişaf ettiği nisbette daha çok mücerretleşerek ve mevcut inanışlara birer “reaksiyon,, halinde tevali ederek “Totemizm,, ve “Naturizm,, kandan geçerek “İbrahim,, ve “Muhammedü,, kudreti “lâyetezelzel,, tek “Allah,, tefekkürlerine kadar yükselmiştir. Millet hayatında ise: küçük ve dağınık “klandan,, büyük ve toplu millet ve imparatorluklara kadar bir tekâmül gösteregelmiştir.,,

İlimde: Madenin şekil dağınıklığını “Atom,, da birleştiren “Demokrit,, in fikri, modern fizikte müsbet — menfi iki ha-

muleye bürünerek bütün madde ve kudretin tek esası "elek-
tirik.. olduğu kanaatine ulaşmıştır.

Bunlardan başka "Lâypniciin Monadolojisi.. "Kant..
ın "Numenolojisi.. ve "Marks..ın "Tarihi maddeciligi.. de
madde ve hayat karşısında insan tefekkürünü dağınıklıktan ko-
rumak ve tek bir esasata toplamak endişesinin formülleşmiş
şekillerinden başka nedir? ve hattâ: Asrımızın yeni devlet ide-
olojileri sağ — sol guruplarına ayrılarak büyük halk yığınlarını
"Tek ide.. etrafında toplamak endişesini göstermiyorlar mı?..

Gerçi tarihi tekâmül' gerek maddenin, gerek kudretin
ve gerekse selâh ve yükselişin böylece tek esasa ircaı lehinde
bir tekâmül kaydediyorsa da gene o tarihi tekâmül gösteriyor
ki: Ortaya atıldıkları zamanda her biri kendi nevinde yegâne
kutsal ve yegâne hakikat olduklarını ileri sürerek büyük halk
yığınlarını inana davet eden bu hareketlerden hiç biri ne dün-
ya ölçüsünde bir genişlik iktisap edebilmiş ve nede tek başına
mevzii de olsa hâkim kalabilmiştir... Çünkü: İnsan denen kana-
atsız mahlûku ne "Çokluk.. ve ne de "Teklik.. tatmin edebile-
cektir. Zira insan kabaran hissile, köpüren ihtirasıyla muttasıl
kaldıkça ve zekâsını bunların yoluna bir "pröjöktör.. gibi açık
bulundurdukça ona tek insandan, tek hakikattan, tek kudretten
bahsederek onun bu şeylerde sabit ve devamlı kalacağına inan-
mak kadar safdillik olamaz zannedirim...

İnsan için gaye olan ne Allaha ulaşmak, ne huzura ka-
vuşmak ve ne de yüksek hakikat aşkıdır. İnsan için gaye olan
harekettir. Hareketi kendinde mevcut kılabilmek için bu ve i-
leleri böylece bizzat kendisi icat etmiştir. İnsanlık mevcut ol-
dukça dünya istikrar bulmayacaktır. O dünya ki bundan önce
olduğu gibi bundan böyle de nice yıkılışlara, nice batışlara
ve nice de yükselişlere sahne olacaktır... İnsanlık bizatihî ga-
yesi olan harekette daima büyük Okyanuslar gibi büyük dal-
galar halinde ordan oraya sürüklenip sönecektir...

Binaenaleyh bugün insanlığı bir tek ideolojide birleşmeye
davet edenlerin bu emekleri hareket lehinde boş bir teşebbüs
sayılmıyacaksa da, nihayet mevzii ve devamsız bir hareket ol-
maktan da kurtulamıyacaktır.

Mahmut Akçalı

SORMAK

Nedir acep getirdiğin?
Neden böyle her girdiğin
Yer bana cennet geliyor?
Anlamadım nasıl, yavrum
Seni sevmekle gururum
Alçaldıkça yükseliyor..
Uğldıyan ne derinde?
Aklım neden yok yerinde?
Beni üzen gözlerinde
Gölgem niçin sendeliyor?
Dudağın ki şarkıların
Özünü verecek yarın..
Eteklerinde baharın
Koyunu kuzusu meliyor!.

HAMİT SALİH ASYALI

GEÇEN GÜNLERİM

Duman halinde en güzel çağım
Savrulmadadır, öte beriye.
Bir gün toprağa kavuşacağım
Bir avuç kar gibi eriyey, eriyey.

Ne var durmadan böyle geçişte?
Yolun ucunda bir mezar işte :
Dönün günlerim, dönün geriye!

Size bağlıyım bütün varımla:
Kahkahalarım, göz yaşarımla..
Ne olur dünlerim dönün geriye.

ZIYA İLHAN

Beklemek

Bekledim.
Sana haber salacak, coşkunn.. bir anını bekledim.
Gözlerimde yüzün; rüzgârda sesin.
Bekledim..
Bana uğrar diye gölgen:
Yolunda kalbim; ellerimde başım.
Bekledim. Sana haber götüren, cevap getirmiyen günü
bekledim.
Nefesinde sabır; dişlerimde hiddet..
Bekledim; sana bir şey yazacak, gurursuz saatlerimi
bekledim
Alnımda keder; yüzümde ümit..

HAMİT SALİH ASYALI

BENCE

Diyorlar ki : Güzeller ve güzellikler gözlerden girerek kalplerdeki karanlıkları aydınlatan güneşler, çirkinler ve çirkinlikler bu güneşleri söndüren zehirli pervanelermiş !...

Benimse ne ters görür gözlerim var. Ben güneşi, gecelerin siyahlığında, karanlıkları, gündüzlerin aydınlığında görürüm. Benim için güzel olanlar çirkin, çirkin olanlar güzeldir. Başkaları ne derlerse desinler ben, benim gibi avcunda tuttuğu bir avuç toprağın kokusuyla yaşıyanlara :

— Güzel olan her şeyin karşısında gözleriniz oyulsun derim, yumulsun demeye kıyamam.

Adana : 16 / 1 / 938

Üsküdarlı

ZİHNİ ARDIÇ

Ülkü Yollarında...

Kültür pınarına yaklaşan dudak
İçiyor ne varsa, kanmıyor asla !
Kaynıyor içimiz; dik alnımız ak...
İçtikçe çoşalım bu Altın Cas'la !

Ağarttı yolları ebedi güneş,
Yanmakta kafada sönmeyen ateş !
Olamaz bizlere Türkten gayti eş...
İçtikçe çoşalım bu Altın Cas'la !

.. İlim pınarında bek olacağız
Son fen tezgâhında tek olacağız !

Afyon : 7 / 1 / 938

OSMAN ATİLLÂ

Portreler: 1

Öğretmen: SABAHATTİN YEŞİL

HEDİYE

Gözlerin gözüme ilk geldiği gün
Sana pek derinden gönlümü verdim.
Yanımda oturup sessiz dururken
Ne olur bir kere gülüver derdim.

Gülersen gönlümde gül açar diye
Gülü ver razıyım bana hediyel
Yeşil gözlerinden taşan sevgiye
Ruhunu katardın ve ben içerdim.

Renk idin gönlümün sevgi ağında,
Esindin ruhumun yeşil bağında,
Her an pembeleşen gül yanağında
Seherde açılan gülü ben derdim.

NAZİRE KISAKÜREK

Yakarış

Yıllarca bende gizlenmiş
Size doğru btr akış var,
O akış ki sizi bir kuş gibi ürkütmesin....

Kalbimde izlenmiş
Benliğimi okşayan o parmaklar
İrkilmesin; başka bir iz de gütmesin...

Zararı yok genişliyen
Benim yoldaşım ey kederim,
Kurumasın mahsulünüz ırmaklar;
Gün gelir onlarla, o gözlerin sırrını çözerim....?

Ha... bakınız.. şimdi kalemi işliyen
Bu ölüme mahkûm satırlar,
Korkarım; otağım kalbinizi, başka yöne yürütmesin....

KEMAL GÜNER

Bir Yıldırım Düşü

Gönlü acılarımı yok etmek için bir hançerim olsa... Uzun, keskin bir hançer. Sedef kakmalı, altın işlemeli kabzasından kavrayıp göklerin bacağına bir el onu sallasam... İstedim başka birşey değil; hevesim bundan ibaret.

İşte bir hançer; sedef kakmalı, altın işlemeli kabzasından kavradım, göklerin bacağına onu bir kere salladım. Göklerin bacağı deşildi, bulutlar parça parça oldu. Gidiyorum; hançerimle açtığım bitmez tükenmez bir uzaklığa... Sevgiden yanıp tutuşup susuz kalanların, gülmek nedir bilmeyenlerin yanına gidiyorum... Onların dertlerine dert ekliyeceğim; geldiğim yollarda çiçekler açmış, kuşlar ötüyor, gözler gültüyor diyeceğim.

Uzaklarda, bitmez tükenmez uzaklarda gözyaşlarından bir deniz olacak, bu denizde peri kızlarından daha güzel kızlar sabah, akşam banyoları yapacaklar. Tuzlu göz yaşları bu kızların ince tenlerini yakacak.

Bitmez tükenmez uzaklarda dertlilerin, kederlilerin, yamışların, susamışların toplantısı var, beni de çağırdılar: — zaten ben onların peşini bir an bırakmıyorum ki — uzun bir konuşma, son karar:

— “Denizi boşaltacağız! Artık orada peri kızlarından daha güzel kızlar yıkanmasınlar...”

Bitmez tükenmez uzaklarda derin bir gürültü ve uğultu başladı, bir anda kâinatı kapladı. Her taraf kıpkızıl oldu. Çamlıklarda bir eğlik duyuldu. Ana, baba nice günler gözyaşı döküp dövündüler: “Bir yıldırım düşü, diye.

E. Ö. O.

Kemal Çağın

Siyah ve Beyaz İblisler

Yazan: V. HİLS

Ceviren: NÂZİM ALTINKAYA

Birçokları Con Blek'in mütemadiyen sırtığını söylerlerdi. Fakat zencinin sinema perdesinde her görünüşünde, Harlem'in siyah dilberleri derin bir iştikle ah çekerlerdi:

— Ne tatlı gülüyor... ne kadar güzel....

Con Blek çekingen ve mütevazı bir adamdı. Aynı zamanda tuhaftı. Her süle bir "yes," le cevap verirdi.

Pirinç plantajlarından Hollivud'a getirildiğinde kendisinden tuhaf şeyler aradıklarına şaşmıştı. İlk önce kendi biyografisini öğrenmeğe mecbur kalmıştı: Afrikanın insan ayağı basmamış ormanlarında maceralı bir çocukluğu olacaktı. Sonra misyonerler mektebine devam edecek ve nihayet bir Amerikan rejisörü kendisini keşfedecekti.

Bu kadar yalanla beyaz insanların ne yapacaklarını her ne kadar anlıyamamış ise de bütün öğretilenleri güzelce ezberlemişti. Halbuki Con Blek çölde doğmuştu. Babası da halâ köle idi. Daha küçüklüğünden beri en ağır işleri yapmağa ve beyaz insanlara itaat etmeğe alışmıştı. Sabahtan akşama kadar çalışarak biriktirdiği para ile bir ağız armoniği aldığı gün sevinci ilk defa hissetmişti. O günden sonra çocuk gibi armonik çalar, şarkı söylerdi. Onu Hey isminde bir filim ajanı keşfetmiş. Hollivud'a götürmüştü. Daha ilk filmde büyük bir muvaffakiyet kazanmıştı. Memnun mu idi? sorduklarında "Yes," cevabını verirdi. Yalnız roğan iskarpinleri ayaklarını müthiş sıkıyor ve giymiş olduğu frak ta ona tuhaf geliyordu.

Kendisine bir çek defteri vermişler ve Hollivudda bir çok sergüzeşt sevenlerin bulunduğunu ihtar etmişlerdi. Gülerak (Yes) cevabını vermişti. Genç, kuvvefli ve zinde idi. Fakat rejisörler ve beyaz artistler bazen kendisini fazla hırpalarlardı, o zaman yorgun düşerdi.

— Gül., derlerdi

O zaten her zaman mütebessimdi. Üçüncü filmi çevirirken beyaz insanlar etrafını sarmış, ona iltifat yağdırıyorlardı. Hattâ lar bile....

Con Blek bunu ne için yaptıklarını bilmiyordu. Beyaz insanlar sosyetesinde bir zencinin yeri olmadığını pek âlâ bildiği için bütün bu iltifatların beyaz insanlar arasında geçirdiği rüyadan ibaret olduğunu zann ediyordu. Bir gece bir bara gitmişti. Orada hemcinsi bir zenciye saksafon çalarken görmüş, sevincinden herifin boynuna sarılıvermişti.

Fakat yanında bulunan kâtip zencilerle ahbablık ederse şöhretine halel geleceğini ve bu hareketi bir daha yapmamasını ihtar edince anlamış gibi başını sallamış (Yes) le cevap vermişti. Ve o zamandanberi kendi hemcinslerinden kaçıyordu. Yalnızlık içinde bunaliyordu. Fakat beyaz insanları gücendirmesin diye şikâyet etmiyordu. Her zaman beyaz kadınların güzelleri arasında bulunuyordu. Fakat Con Blek onlara yaklaşımdan çekiniyordu. Bir gün onlardan biri elinden tutmuştu. Fakat Con sanki yılan sarılmış gibi elini çekmişti. Beyaz kadın "idiot," diye kendisini azarlamıştı. Fani Karter de şirin beyaz bir kadındı, film artisti olmak hevesinde idi. Fakat bir türlü rol alamıyordu.

Kumpanya direktörleri, rejisörler, artistler kendisile memnuniyetle eğlenirler ve hediyeler verirlerdi. Yalnız rol vermezlerdi. Fani Karter

— Bana reklam lâzımdır. Halbuki Hollivudda reklam yapmak için para lâzım.

Cümlelerini sık sık tekrarları. Pek az bir zaman içinde üç milyon dolar kazanmış olan Con Blekle bir gardenpartide görüşmüşler, nasılsa tanışmışlardı. Fani Karter buraya girebilmek için her tarafa baş vurmuş güç belâ bir davetiye bulabilmişti. Zenciye görünceye içinden:

— Mutlak o olacak dedi. Eğer plânım muvaffak olursa o zaman çok iyi reklam olacak..

Fani Karter bir az sonra zenciye yaklaştı.

— Bonsuvar Mister Blek!

Bu selâmı gülererek vermiş ve devam etmişti:

— Siz kadın cemiyetinden hoşlanamıyorsunuz haydi gidip parkta biraz hava alalım dedi. Çıktılar bir sıranın üstüne oturdular. Fani Karter söze başladı.

— Mister Blek ,siz beyaz kadınlardan nefret ediyorsunuz. değil mi.

Con başilé bu tahmini tezkib etmek istedi.

— Evet, evet siz onlardan nefret ediyorsunuz. Eğer böyle olmamış olsaydı beni kucaklardınız.

Con Blek bir an mazisini hatırladı. Fakat biraz sonra kısaçak gibi kollarile kadını kucakladı. Kadın hemen zencinin yakasını yırttı. Tırnaklarını suratına batırdı ve elbisesini çıkararak var kuvvetile bağırmağa başladı.

— Yabani canavar! siyah iblis!

İnsanlar toplanmış mütemediyen zenciye vuruyorlardı. O henüz evvelki rüyasından uyandığının farkına varmıştı. Başından akan kanlar şık frakının beyaz gömleğini kızıl lâleler şeklinde lekelemişti. Polis ellerine kelepçeyi taktığı halde etraftan:

— Bu yaptığını ödeyeceksin siyah iblis!

Tehditleri yükseliyordu vekendisini durmadan dövüyorlardı. O bütün bu tehditlere ve yumruklara boncuk gibi gözlerle teşekkür edencesine bakrak (Yes) ile cevap veriyordu.

Fani Karter kendisine çok iyi reklam yapmıştı. Gazeteler bir sanatoryomun zarif bir odasında yatmakta olan Fani Karterin fotoğraflarını baş sahifelerine dercediyorlardı. O şimdi meşhurdu. Çünkü ona siyah canavar hücum etmişti. Kendisine bir çok film kumpanyalarından teklifler geliyordu. Mahkemede müddei umumî Con Blek için en ağır cezayı talep ediyordu: ölüm...

— Mahkemenin kararını anladınız mı? diye hâkim sorunca zenci küçük bir çocuk gibi gülererek (Yes) cevabını verdi.

Bir Çukurovalının Şiir Kitabı

Yazan : TAHA TOROS

Kitabına geçmeden evvel değerli bir hemşerimiz olan sahibinin kısaca hayatından da bahsedeceğim...

* *

Soyu soppu işgalin kara günlerinde kurban giden bir Çukurova çocuğu ki içi ve dışı Çukurovanın karakteristik vasfını taşımaktadır.

O bir yetim olarak ilk mektebi bitirdikten sonra Adana Muallim Mektebine verilmişti. Her yeni gelen talebeye, doldurmak için bir fiş veriliyordu. O listenin hanesinde de: "Şahsî servetiniz? emlakınız, ananız, babanız, hususî ve şeref verici vaziyetiniz var mıdır? gibi sualler vardı. Bunu o Çukurovalı yavruya uzatarak cevaplarını yazdırdılar. O hiç düşünmeden şu sözleri yazıverdi: "Ne anam, ne babam, ne malım, ne menalım, ne şanıım, ne şerefim var.. Benim yalnız asil bir milletim var.."

* *

O yaşta bu zeki çocuğun satırları herkesin nazarı dikkatini çekti. Ve ona zeki fakat sessiz talebelere mahsus bir simpatî besleniyordu. Az sonra bu çocuğun tek tük vatanî şiirlerini görmeğe başladık.

Adana maarif mecmuasının 3 üncü sayısında "Adana Erkek Muallim Mektebi üçüncü sınıftan Rıza Polat,, adıyla yazılarını okuduk. O, Rıza ki az zamanda Faruk Nafize yaklaşan ve Kemaleddin Kâmiyi andıran şiirleriyle arkadaşları arasında ve Adana muhitinde kendini tanıttırdı.

İsmail Aabib onun yazılarını her zaman mecmuasına ko-

yuyordu.

° °

Bir gün Rızanın Adana muallim mektebini bitirmeden Konya muallim mektebine nakleyediğini, oradan da Balıkesire gittiğini öğrendik.

Nihayet onu Ankaranın Çubuğunda ilk mekteb öğretmeni ve maarif memuru olarak görüyoruz. Orada ve Ankarada vatanî şiirlerine son hızını veriyor. Büyük bir çok şairlerin de takdirini kazanan Rızanın şiirleri az sonra gönül acılarını da terennüm etmeğe ve bunda muvafakiyet göstermeğe başlıyor..

İstanbul üniversitesinde yapılan imtihanında keskin zekâsıyla hattâ hiç bir kitab dahi açmadan hayret verici bir muvaffakiyet kazanan Rızanın o yıl Zonguldak orta mektebinin Türkçe muallimliğine tayinini işitiyoruz. Bir yıl semereli bir çalışmadan ve ora Halkevinde de muvaffakiyet gösterdikten sonra Zonguldaktan Üdeba muhiti olan İstanbula veya Ankaraya nakil için teşebbüse geçiyor. Ve soranlara da:

Dün bir bütün şairdim, bugün döndüm yarıma,
Zonguldak kilit vurdu bütün ilhamlarıma!

diye bir şiirinin ilk beytini okuyor...

° °

Biz onun sesini bir yıl sonra yüksek bir Anadolu yaylası olan Erzincandan işitiyoauz, ve bu sesin bütün ürperişlerinin Memleket hasretini ifade eylediğini de hissediyoruz.. Belki de yakın bir zamanda Çukurovanın bu çocuğunu Çukurovada görmek ve şiirlerini dinlemek mümkün olacaktır.

Şimdi Rızanın yeni çıkan şu kitabını karıştıral iliriy:

48 sahifeden ibaret olan kitabın adı: (Bir yangının külleri) dir:

Duygu kanatlarında yükselmekçin güneşe
Yere bağlı gövdemi attım dostlar ateşe,
İşte bütün varlığım.. ısının deşe deşe,
Önünüzde duruyor bir yangının külleri

"Bir yangının külleri," nde Rızanın daha çok kafasından ziyade kalbinin ışıklarını görüyoruz. Halbuki onun eskiden kal-

binden ziyade kafası çalışırdı. Mâmafi genç şair kitabına eski ve değerli şiirlerinden bir ikisini koymağı da unutmamıştır.

Binmem su sandalına,
Verin bana dağları.
Vurgunum çam dalına,
Verin bana dağları.

Baştan üstün başı var;
Yorganı sis, saçı var..
Olsun içim bahtiyar,
Verin bana dağları.

İçmem olsa da kuyum:
Dağdan aşmalı suyum.
Ben dağların oğluyum,
Verin bana dağları.

Ayaklar, izin olsun.
Dalga denizin olsun:
Şehirler sizin olsun..
Verin bana dağları...

Bu ufak ve şık şiir kitabında "Benden Sana .." başlıklı iki şiir var ki sevgiyi böyle samimiyetle ifade eden, yeni neslin yazıları arasında pek az şiir biliyorum :

Doğduğum gündenbergi dağlarımın karına
Bir su gibi sarıldım sahil ayaklarına.
Yirmi dört baharımı kondum neyse varına
Akan bir sel gibiydim sende tükendi hızım.

Kıskanarak baktığım bol ışıklı gözlerin
Hangi kalbe işledi aşkı böyle derin!
Öyle bir cehennem ki bağrımda bugün yerin
Genç "Aşk.." nın kül olan "Kerem.." inden farksızım.

Nasıl kol kol sararsa sarmaşıklar bir dalı,
Yere sererse nasıl bir kurşun bir kartalı
Öyle düştü dalından sevgimin portakalı
Öyle sarıldı gönlüm gövdene dal dal kızım.

Rızanın şiirlerinde samimi bir anlantiş ve güzel buluşlar var. O şiirlerini söz söyler gibi kolaylıkla fakat temiz bir akenkle yazar. Onda ne uslub hatası ne vezin bozukluğu buluruz. Lisana hâkimidir. Ve asıl şiirinin okunuşunda ruha tatlılık veren lisanının samimiliği ve temizliğidir. O kelime değil harf kullanırçen bile titizdir. Onun kullandığı saf ve sade kelimelerdedir ki saf ve samimi ifadesini bulabiliyoruz :

Eğer fena buldunsa bu gece de yerini
İçme su niyetine ıstırabın terini..
Perdesiz pencereye daya dirsekleri,
Yıldızlı geceleri seyre dal delikanlım...

Aynı ahenkle başlayan diğer bir şiirinden :

Olaydın sabahların sen erdemli yolcusu
Banana kalsın çocuğum, kızıl saçlı akşamlar!
Denizlere dökülür büyük küçük bütün su,
Bilirsin ki çocuğum her yağmur yere damlar..

Genç Çukurovalının en çok hoşça giden şiiri " Dağ Türküleri,, dir. Bunda hakiki hayatın ve temiz bir dağ duygusunun birbirine perçimlenerek şiirleştiğini görüyoruz :

Şahinler tek tek uçar, turnalar katar katar,
Kurtlar in, kuşlar yuva, çocuk beşikte yatar,
Benim kartal gönlümse dik dağlarda eğlenir:
Bir garip adamım ki adıma « Dağlı » denir.
Çam pürü yastıklara koyup kumral basını
Bir dağ yolunda babam tamamladı yaşını.
Yumdu anam gözünü bir yaylanın düzündü .
Dağda geçen günlerin altın saçlı güzünde
Ben dünyaya gelmişim yumuşak bir kucakta,
Kızılçık dallarına kurulu salıncakta
İlk ninniyi başımda dağ kızları söyledi.
İçlerinden birisi " Büyü, benim ol. ,, dedi
O gündenberi gönlüm vurgun sisli dağlara,
Mor akşamlar altında büyük hisli dağlara.

Unuttum şehirlerin göz alıcı süsünü.
Nasıl dağlar dinlerse bir çoban türküsünü
Öyle kulak kesildim ben de dağlar sesine.

Dağları döşek yaptım bir gönlün hevesine.
Çamlar sarhoş, ben sarhoş, kuşlar deli ben deli.
Unuttum ne biçimdi yar yüzü, kadın eli.
Unuttum, ovalarda gördüğüm benizleri
Unuttum, engilerde çalkanan denizleri..
Kıyıları özlemimin söylesin ninnisini:
Bırakıp ta gelemem yaylaların sisini.
Daha çok sevivoram, dağları daha candan
Lânetimin tacını geydirdiğim inşandan.

Sevmeyi, özlemeyi tabii güzelliklerin teşbihine sindirerek anlatışında bile sevginin içimizden ayaklandığını hissediyoruz. Ruhu ve kalemi hasretle acıyı Çukurovanın havası kadar ılık bir okşayışla tatlılaştırmıştır :

Dün kendi kollarımken hür boynumun kemendi
Bugün bir esir gibi elbende örselendi.
Seni sevdikten sonra bana da mecnun dendi,
Ve gönlüm Leylâ gibi kız peşine takıldı.

Farkı ne gecelerin gözlerinin renginden
Bu rüzgârın farkı ne sesinin ahenginden ?
Kalbimdir kopup gelen dalga gibi enginden
Yaklaş ki yavrum ona hep uzaktan bakıldı.

Zilleti yerde bulup, gururu gökten aldım
Belki mağrur dağlardan inmiyen bir kartaldım.
Yalnız senin ufkunda bir kuş gibi alçaldım.
Yalnız senin önünde dik başım secde kaldı.

Bugün daha pek genç olan şairin Çukurovayı terennüm edecek özlü şiirlerini ve eserlerini de beklerken onun verimli kaleminin pek yakında dileklerimiz yerine getireceğine emin bulunuyoruz.

TAHA TOROS

DENİZ KIZI

Martılar kırk gün kırk gece deniz kızını arayıp durdular. Ve deniz de kırk gün kırk gece sakin kaldı. Fakat onu butamadılar. Artık, deniz kırk birinci gün esmeğe başladı.

Ben de o gün kıyının kayalıklarında kırılan dalga seslerini topladım ve onlardan deniz kızını sordum. Ve

"Kızımızı kasırgalar bulutlara misafir götürdüler," diye mırıldandılar.

Yine o saatlerin beş gün sonrasıydı. Dört bir tarafta kenetlenmiş bulutlar denize hasret çeken kızı uğurlayacaklardı.

Deniz o gün şahlanan dalgalarla donanmıştı. Her tarafta dalga sesleri:

"Geliyor kızımız, geliyor kızımız," diye diye kıyılara kadar gelip kıyılarda bitiriyorlardı şarkılarını.

E. Lisesi

ZİYA HAZER

ÇELENK

H. S. Asyalıya

Ulu ruhum dolaştı; bin bir çiçek kokladı.
Alfabe bahçesinden yedi renk gül topladı.
Dizdi üç demet yaptı, üç demetten bir çelenk.
Nur çelenk ruhumuza dağıttı ışık ve renk.

Ne yer, ne de gök yüzü gördü böyle çelengi;
Zaferler kahramanı Atam Allahın dengi..
Dinim seni sevmektir; mabudum sensin ancak..
İbadetim gittiğin izden, gitmek olacak.

Adana : 28 / 11 / 938

İ. Hakkı Dolunay

Bu Adam Kim ?

Misketlerin sağanağı altında sebat ve cesaret şemsiyesine sığınıp giden bu adam kim?

Nasil yürüyor, nasıl adım atıyor? Her adımda bir ölüye can veren, her basışta bir bahar vücuda getiren bu mucit kim?

Onu tanımak, gözlerinin enginlerinde bir an dolaşmak ve şemsiyesi altına girmek istiyorum. Dudaklarına yaratıcı bir varlık toplanmış, kaşları bir istifamalı istikbale aittir. Onu Tanrı kadar büyük, ateş kaşlar yakıcı, su kadar coşkun, şafak kedar saf ve temiz buluyorum.

Allahım birdir. Fakat meçhul... Bu ise malım olan ve ismi, rütbesi mevcut bir allahtır ki ismi "Mustafa Kemal", rütbesi namütenahi...

Adana Erkek Lisesi

Fürüzan Davran

Ey Güzel Adana

Yurd.. İstiklâl.. Albayrak.. Türk inanı,
Özgenlik için döküldü Türk kanı..
Esir aldılar yigitler düşmanı;
Temizlendi Adananın dört yanı.
Yükseldi göğe Türk bayrağı;
Artık girmez kutlu yurda yağı.
Ey, mert Adana yağları kovdun,
5 ikinci kânunda sen kurtuldun.
Hakkındır bugün hep sevinmek gülmek,
Çok azdır sana bu kadar eğlenmek..
Yalnız bugünlerde var bir kederin;
Ağlıyor o Hataylı kardeşlerin.
Onlar da İstiklâl için çırpınmakta,
Üçyüzbin Türk hiç olur mu tutsakta.
Ağlama; ey merd kardeş. Hataylı Türk,
Seni de kurtaracaktır ATATÜRK.

Tecim Okulu

ALİ YURDAKUL

Hikâye

GECE İÇİNDE

Yazan : NİHAD TANGÜNER

Sevmediğimiz şehre girmeden önce onları bir ziyaret edelim..

— Kinleri?

— Vahşi, yıldızlı ve esrarlı mahlûkları ki, ancak geceleyin faaliyettedirler.

— Tamam öyle ise.. Onları bekliyeceğiz demek..

— Evet biraz.. Onların meydana çıkmasının vakti, ayın dolarak yuvarlak olmasıdır. Ay ışığında yeni bir âlem uyanınca işte ozaman kuşları, gece kuşlarını dinlemek mümkün olur.

— Onlar görünmek için ayın doğmasını mı bekliyorlar?

— Evet .

— Niçin? ziyaret kabulü için geceyi daha müsait mi buluyorlar.

— Son akşamımızdan istifade edelim. Bak ayın alını şu tepenin üstünden görünmeğe başladı. Hareli yüzü yavaş yavaş beliriyor..

— Tam bir yuvarlak halinde değil, bir parçası daha tepenin ardında..

— İki gün sonra tam daire olacak. Bak şu taşlık yamaçların garip manzarasına!.. Mor hayallerle işlenmiş bir gümüş duvar gibi..

— Bunda bir hakikat manzarası yok.. Hoşa giden bu.. Bilmem niçin? sen bilirsin bunu.. Görünüşte hakikat olmaması niçin hoş gidiyor.

— Çünkü bu biçim görünüş, bizim hayallerimizi beslemeğe daha çok yarayışlı..

Fakat yavrum bu senin için çok ağır bir mevzu..

— Haydi canım.. Çocuklar birşey anlamaz sanırlar. Halbuki, hiç te böyle değil.. Onlar her şeyi anlarlar. İşte şimdi sen benimle konuşurken, hele burada, bu mevzuu benim kadar kimse anlayamaz..

Ay ay!..

- Ne var?
- Onlar..
- Kimler?
- Asıl adlarını bilmediklerim..
- Bu bir baykuş.. Bak başka bir kuş ona cevap veriyor. Fakat öteki kayalıkların içinde.. Boğuk, hafif, ihtiyatlı bir sesle..
- Başka bir ses daha.
- Yuvaları dağda açılmışlardan biri.. Avcılar evlerine çekildikten sonra o, yuvasından çıkar.. Gece, onu çağırır.. Ne var? benim cımi yokluyorsun.. Korkuyormusun yoksa?.. Onlar çocukları yemez..
- Yok canım korkmuyorum. Sen de beni bebek sanıyorsun.. Yalnız ayın bu manzarası, bu doğuşu güneşe hiç benzemiyor.. Onun derinliklerinde bir takım hayaller var. Yoksa ne korkacağım..
- Daha iyiya.. Sen biraz korksan bile dizlerin kesilmeden yürüye bilirsin.. Yine bir iştir bu..
- Bir ses daha işitiyorum.. Onlar da baykuşlar gibi konuşurlar mı?
- Şüphesiz..
- Niçin?
- Herhalde birbirini davet için olacak... Bak.. Bak işte otuz yıl evvel bir çobanın öldüğü yer..
- Biliyorum! bir sevda yüzünden gitmiş!..
- Sen bunu nereden biliyorsun?
- Ne var sanki? herkes gibi bende biliyorum. Gramer öğrenmekten güç birşey değil!.. Sevecek başka birisini bulamamış mı?
- Demek sevda yüzünden ölmemelimiydi?
- Bırak canım.. İster öyle olsun, ister böyle.. Onu kapat.. Düşünmeğe değmez..
- Sen büyük bir adam gibi konuşuyorsun..
- Onlar gibi desene.. Sen; insan, hayvan, hep bir metadır dememişmiydin? gülerim bu işe..
- Şüphemi ediyorsun?..
- Hayır.. Her şeye ciddi gözle bakmıyordum.. Bir takım sınıflar, aileler ne olacakmışankil..
- İyi amma.. Sen şimdi tam ciddi bir adam oldun..
- Sen öyle düşünüyorsun.. Ben de başkaları gibiyim!

gölmek hoşuma gidiyor. Eğer arkadaşlarım gülüp eğlenmeselerdi çallarlardı şüphesiz..

— Rahatsız bir asrın çocukları ha!..

— Ne diyorsun?

— Hiç.. Ay yükseliyor. Hava lavanta kokuyor.. Beş altı çift kuş birbirleriyle şakalaşiyor. bir takımı şu yüksek kayalıklarda bir takımı da vadinin kâbuslu oyuklarında..

— Ya bağırsan öteki hayvanlar ne?

— Komşu çiftliğin köpekleri.. Ağustos böcekleri..

— Sesleri vadiyi dolduruyor.

— Evet perilerin musikisi gibi.

— Periler mi dedin? bilirsinya artık on yaşında böyle şeylere inanmazlar..

— Evet biliyordum. Fakat şimdi on yaşındaki çocuklar büyük adam gibi.. Benim yaşına gelince çocuk olacaksın.. O zaman hakikatten ziyade hayallere sığınacaksın..

— Şeytan kayanın tepesinden düşen çoban birdenbiremi öldü?

— Öyle zannedirim.

— Buraya gelen avcıların vurduğu kuşlar birdenbiremi ölürlər..

— Ümit ederim..

— Fakat, hayvanlar aslâ zulum yapmazlar. Ya açlık, ya hiddef ya korku onları öldürmeğe sevkeder.. Fakat zulma değil.

— Sus.. Sus.. Yirminci asrın çocuğu!.. İçli çocuk.. Düşünen, şahsiyet sahibi. felsefe yapan çocuk sus!.. Gecenin yumuşak mavilği gümüş dağlara vuruyor dinle.. Bak.. Perileri hayalinden geçir, hayvanları düşün.. Oyuncaklarını düşün, yalnız zalim insanları düşünme. Ah.. Gece ne kadar güzel.

Nihad Tangüner

Neşriyatı İdare eden : ARİF NİHAD ASYA

Basım Yeri : TÜRK SÖZÜ Basımevi

Şu Dergileri Okuyunuz, Takip Ediniz.
Çıktıkları Yerler de Gösterilmiştir.

YENİ TÜRK	İSTANBUL	KAYNAK	BALIKESİR
MUĞLA	MUĞLA	Altınyaprak	BAFRA
DERME	MALATYA	ÖN	ISPARTA
DIRANAZ	SİNOP	İNAN	TRABZON
19 MAYIS	SAMSUN	MİLÂS	MİLÂS
GEDİZ	GEDİZ	ÜLKÜ	BURDUR
AKPINAR	NİĞDE	ANAFARTA	Çanakkale
KURTULUŞ TAŞPINAR	AFYON	HALKEVİ	ESKİŞEHİR
ULUDAĞ	BURSA	Türk Akdeniz	ANTALYA
İNANÇ	DENİZLİ	FİKİRLER	İZMİR
TAŞAN	MERZİFON	İÇEL	MERSİN
ALTAN	ELÂZİĞ		